

УДК 373.3/.5.016:81'373.43

Наталія Дика

ORCID iD 0000-0003-1385-5027

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри методики мов та літератури
Інституту післядипломної педагогічної освіти,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
пр. П. Тичини, 22-А, 02152 Київ, Україна,
n.dyka@kubg.edu.ua

Олександра Глазова

ORCID iD 0000-0002-0554-9858

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри методики мов та літератури
Інституту післядипломної педагогічної освіти,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
пр. П. Тичини, 22-А, 02152 Київ, Україна,
o.glazova@kubg.edu.ua

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ

У статті висвітлено проблему організації проєктної діяльності учнів закладів загальної середньої освіти у процесі навчання неологізмів. Виокремлено перспективний шлях розвитку компетентісно спрямованої освіти. Наголошено, що проєктування забезпечує інтеграцію різнопредметних знань та вмінь із різними видами діяльності, створюючи унікальні передумови для формування ключових компетентностей, визначених концепцією Нової української школи. З'ясовано, що саме проєктна діяльність є найбільш оптимальною для вивчення в школі лексики, зокрема неологізмів, ролі й адаптації їх в українській мові.

Зазначено, що проєктування є творчою, інноваційною діяльністю, результатом якої має бути інтелектуальний продукт, який визначається суб'єктивною чи об'єктивною новизною, наділений практичною або теоретичною цінністю, виконаний в умовах керування й консультування вчителя. Охарактеризовано процес організації роботи учнів над навчальним проєктом, подано структуру діяльності учня під час виконання проєкту, зокрема описано такі складові, як мотиваційний компонент, визначення актуальності проблеми для учасників проєкту, етап планування діяльності, колективне вироблення критеріїв оцінки тощо. Акцентовано увагу на необхідності використання інформації з різних джерел. Підкреслено, що знайомлення учнів із причинами та значенням безперервного поповнення мови новими словами, особливостями вживання таких слів у мовленні, відбувається на уроці з опорою на підручник, посібники, графічні засоби навчання. Виокремлено дослідницько-пошуковий проєкт як більш доцільний для засвоєння знань про неологізми, за своєю структурою максимально наближений до наукового дослідження.

Зауважено, що проєктна діяльність застосовується в освітньому процесі як одна з форм активного та продуктивного навчання, а тому питання реалізації проєктної діяльності учнів та підготовки освітян до її активного впровадження в закладах загальної середньої освіти потребують подальшого вивчення.

Ключові слова: загальна середня освіта; методика навчання української мови; мотиваційний компонент; неологізми; проєктна технологія; організація проєктної діяльності; стилістична норма.

<https://doi.org/10.28925/2078-1687.2019.3-4.145152>

Вступ. Перспективним шляхом розвитку компетентісно спрямованої освіти є впровадження інноваційних, рефлексивно-предметних технологій, зокрема проектної. Проектування забезпечує інтеграцію різнопредметних знань та вмінь із різними видами діяльності, створюючи унікальні передумови для формування ключових компетентностей, визначених концепцією Нової української школи. Отже, проектна діяльність є найбільш оптимальною для вивчення в школі лексики, зокрема такої актуальної нині теми, як лексичні неологізми, роль і адаптація їх в українській мові.

Проблема організації проектної діяльності учнів нині перебуває поза увагою більшості вчителів, питання методики роботи над навчальним проектом недостатньо розроблені, методичної літератури з означеної проблеми бракує, тому під час організації роботи учнів над навчальним проектом із структури діяльності випадають важливі складники (здебільшого йдеться про мотиваційний компонент, визначення актуальності проблеми для учасників проекту, етап планування діяльності, колективне вироблення критеріїв оцінки). Безперечно, ознайомлення вчителів-словесників з метою, завданнями, особливостями й вимогами до організації навчальної проектної діяльності набуває особливої актуальності.

Теоретичне обґрунтування проблеми. Сутність проектної діяльності ґрунтується на загальнопсихологічному понятті про діяльність, розробленому Л.С. Виготським, В.В. Давидовим, О.М. Леонтьєвим, С.Л. Рубінштейном та ін. Питання проектної діяльності учнів досліджували Є.А. Вохменцева, Л.І. Даниленко, Н.В. Матяш, О.Я. Савченко, А.В. Хуторської. Концептуальні ідеї щодо проектного навчання висловлені І.Г. Єрмаковим, В.І. Ковальчуком, О.В. Онопрієнко, Н.Ю. Пахомовою, К.Н. Полівановою та ін.

Проектування є творчою, інноваційною, перетворювальною діяльністю, результатом якої має бути матеріальний або інтелектуальний продукт, який визначається суб'єктивною чи об'єктивною новизною, наділений практичною або теоретичною цінністю, виконаний в умовах керування й консультування вчителя. З погляду педагогіки, у проектній діяльності цінним є не сам продукт, а індивідуальний досвід проектування, на основі якого формується проектна компетентність.

Методологія та методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань використано комплекс методів дослідження:

- теоретичні: вивчення та аналіз лінгвістичної, психолого-педагогічної і навчально-методичної літератури з проблеми дослідження, методичний аналіз поданого матеріалу, теоретичне осмислення передового педагогічного досвіду вчителів-словесників;
- емпіричні: спостереження, бесіда з учителями й учнями, анкетування, тестування з метою вивчення стану роботи щодо організації проектної діяльності учнів закладів загальної середньої освіти, аналіз уроків, письмових, творчих робіт та усних відповідей учнів.

Результати та дискусії. Проектну компетентність визначають як «інтегративну характеристику суб'єкта діяльності, що виражається у здатності й готовності особи до успішного самостійного здійснення теоретичної та практичної діяльності щодо розроблення проектів та впровадження в усіх сферах соціокультурної практики» (Ковальчук, 2015, с. 102).

Проектна компетентність зумовлюється проектною діяльністю, тобто процесом проектування, проявляється в усвідомленні сенсу і значущості проектування, володінні спеціальними знаннями, вміннями і навичками, обґрунтованому виборі й оптимізації проектних рішень у разі їх багатоваріантності, здатності використовувати здобуті знання та набуті вміння в конкретній сфері (Ковальчук, 2015).

Науковці трактують навчальну проектну діяльність як організаційну форму роботи, що реалізується в спільній діяльності учнів, характеризується партнерськими відносинами, спрямованістю щодо вирішення проблем, важливих для учасників проекту, загальною метою та узгодженими способами діяльності.

Навчальна проектна діяльність учнів дає можливість подолати інформаційний дисбаланс шкільної освіти, який полягає в тому, що учні здобувають знання в готовому вигляді, здебільшого через подані в підручниках тексти, що стає на заваді реалізації природної допитливості, гальмує пізнавальну активність, яка забезпечує інтелектуальний розвиток учня. Опрацьовуючи різноманітні джерела навчальної інформації, учень виконує операції аналізу, конкретизації, порівняння, систематизації, узагальнення.

О. Косович виділяє в проектній діяльності такі етапи (Косович, 2011, с. 77):

- пошуковий (визначення теми проекту,

пошук і аналіз проблеми, постановка мети проекту);

- аналітичний (збирання і вивчення інформації, аналіз наявної інформації, пошук оптимального способу досягнення мети проекту, побудова алгоритму діяльності, складання плану реалізації проекту: покрокове планування робіт, аналіз ресурсів);

- практичний (виконання запланованих технологічних операцій, поточний контроль якості, внесення змін у роботу);

- презентаційний (підготовка презентаційних матеріалів, презентація проекту, вивчення можливостей використання результатів проекту);

- контрольний (аналіз результатів виконання проекту, оцінка якості його виконання).

Дещо інший підхід у визначенні етапів проектної діяльності бачимо в І. Єрмакова (2005, с. 435). Науковець у відповіднє з етапами проектування зміст спільної діяльності учня/учнів і вчителя в такий спосіб (рис. 1):

Рис. 1. Етапи проектної діяльності

Проектна діяльність учнів може бути індивідуальною (більш ефективна для учнів з особливими навчальними потребами), парною або груповою. У сучасній школі перевага надається груповій формі організації її виконання.

Здійснення проектної діяльності потребує іншого, ніж при традиційному навчанні, дизайну навчального середовища, а саме:

- організація проектної діяльності в групах або парах;
- виконання кожною групою (парою) окремого проекту;

обладнання робочих місць доступом до інформаційних джерел (мережі інтернет, медіатеки, бібліотеки), що уможливить збирання, аналіз та систематизацію навчальної інформації;

- забезпечення можливості для презентації результату проектної діяльності (у вигляді публічного усного звіту, відеозвіту, конкурсу проектів, мультимедійної презентації результатів тощо).

Дизайн такого освітнього середовища можна подати так (рис. 2):

Дизайн навчального середовища для здійснення проектної діяльності		
Обов'язкова умова: вільний доступ до навчальної інформації	Учитель виконує роль консультанта-фасилітатора	Обов'язкова умова: забезпечення можливостей для оприлюднення результатів проектної діяльності

Рис. 2. Дизайн навчального середовища для здійснення проектної діяльності

Визначаючи теми проекту, вчитель має орієнтуватись на такі критерії (Онопрієнко, 2017):

- чи є тема для учнів актуальною (урахування вікових інтересів);
- чи спроможні учні успішно виконати проект на пропонувану тему, чи стимулює вона їхню пізнавальну діяльність (урахування вікових можливостей та рівня підготовленості);
- чи зумовить виконання проекту утворення нових знань, засвоєння нового соціального досвіду;
- чи матиме проект практичний, особистісний чи соціально значущий результат;
- чи зумовить виконаний проект у процесі його реалізації подальшу серію проектів.

Постановка проблеми передбачає створення проблемної ситуації – психічного стану учня, пов'язаного з відчуттям інтелектуального утруднення, яке скеровує розумову діяльність на подолання проблеми. Ознаки проблемної ситуації є такими:

- необхідність виконання дій, які породжують пошукову пізнавальну потребу в новому способі діяльності;
- невідоме, яке потрібно розкрити й пояснити;
- спроможність учнів виконати поставлені завдання.

Зауважимо, що постановка проблеми не завжди спричинює проблемну ситуацію. Проблема не цікава учням, якщо вона не пов'язана з їхнім життям, має загальний характер або не адекватна рівню знань і вмінь – занадто про-

ста чи складна.

Сучасна доба політичних і економічних перетворень характеризується швидкими та значними змінами в лексичній та словотвірній підсистемах сучасних мов. Цим спричинене посилення цікавості до ролі та адаптації неологізмів в українській мові, наслідком чого є актуальність вивчення неологізмів у школі.

Енциклопедія «Українська мова» визначає неологізм як «слово, а також його окреме значення, які з'явилися в мові на певному етапі її розвитку (загальнономовні неологізми) або були вжиті тільки в певному акті мовлення, тексті чи мові окремого автора (стилістичні або індивідуально-авторські)».

Ознайомлення учнів із причинами та значенням безперервного поповнення мови новими словами, особливостями вживання таких слів у мовленні, відбувається на уроці з опорою на підручник, посібники, графічні засоби навчання. Проте більш доцільним для засвоєння знань про неологізми може бути дослідницько-пошуковий проект, за своєю структурою максимально наближений до наукового дослідження.

Крім наведених вище загальних критеріїв визначення теми проекту, учитель має узгодити тему й мету проекту зі сформульованими чинними навчальними програмами очікуваними результатами навчально-пізнавальної діяльності учнів. Таке увідповіднення можна показати в таблиці:

Таблиця 1

Результати навчально-пізнавальної діяльності учнів

Клас	Тема дослідницько-пошукового проекту	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
6	Загальнономовні неологізми: причини їх появи в різних галузях суспільного життя.	<i>Знаннєва складова:</i> учень/учениця знає та розуміє значення основних термінів розділу «Лексикологія»; розуміє й пояснює причини появи в мові того чи іншого неологізму. <i>Діяльнісна складова:</i> учень/учениця розрізняє активну й пасивну лексику, доречно вживає неологізми у власному мовленні; визначає їхню роль у текстах різних стилів. <i>Ціннісна складова:</i> учень/учениця критично ставиться до надмірного вживання неологізмів-іншомовних слів у мовленні, надає, де це можливо, перевагу українським словам.

6	Неологізми – назви нових та майбутніх професій.	<p><i>Знаннєва складова:</i> учень/учениця розуміє й пояснює причини появи в мові того чи іншого неологізму, пояснює відмінність між термінами та професійними словами.</p> <p><i>Діяльнісна складова:</i> учень/учениця розрізняє активну й пасивну лексику, доречно вживає вивчені шари лексики у власному мовленні.</p> <p><i>Ціннісна складова:</i> учень/учениця цікавиться життям і професійною діяльністю батьків; замислюється про майбутнє, прагне успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі.</p>
6	Авторські неологізми в творах українських письменників.	<p><i>Знаннєва складова:</i> учень/учениця знає та розуміє значення основних термінів розділу «Лексикологія»; пояснює лексичне значення слова; пояснює відмінність між словами загально-вживаними та стилістично забарвленими.</p> <p><i>Діяльнісна складова:</i> учень/учениця розрізняє слова загально-вживані та стилістично забарвлені; визначає роль авторських неологізмів у текстах.</p>
11	Стилістична роль неологізмів у сучасній українській мові	<p><i>Знаннєва складова:</i> учень/учениця розуміє суть понять «стиль», «стилістична норма»; пояснює причини появи неологізмів, послідовність їх переходу до класу загально-вживаних слів; розрізняє стилістичне забарвлення лексичних засобів мови, зокрема неологізмів;</p> <p><i>Діяльнісна складова:</i> учень/учениця організовує свою діяльність (мотивує, ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує); виявляє в тексті стильові ознаки; визначає доречність використання в тексті стилістично забарвлених лексичних засобів, зокрема неологізмів; характеризує особливості функціонування загально-мовних неологізмів та їх стилістичне значення в публіцистичному та художньому стилях.</p> <p><i>Ціннісна складова:</i> учень/учениця демонструє вміння обирати мовно-виражальні засоби залежно від мети й ситуації спілкування; виявляє жвавий інтерес до лексичного багатства української мови.</p>
11	Неологізми, що походять зі ЗМІ	<p><i>Знаннєва складова:</i> учень/учениця знаходить у тексті стилістично забарвлені слова, пояснює стилістичну роль авторських неологізмів; усвідомлює важливість стилістичних умінь.</p> <p><i>Діяльнісна складова:</i> учень/учениця визначає доречність використання в тексті стилістично забарвлених лексичних засобів (неологізмів), пояснює лексичне значення і стилістичну роль неологізмів у публіцистичному стилі, доцільність їх уживання; порівнює тексти різних стилів.</p> <p><i>Ціннісна складова:</i> учень/учениця виявляє жвавий інтерес до лексичного багатства української мови.</p> <p><i>Емоційна складова:</i> визначає й називає почуття, відтворені автором у тексті.</p>
11	Індивідуально-авторські неологізми в творах сучасних українських письменників.	<p><i>Знаннєва складова:</i> учень/учениця знаходить у тексті стилістично забарвлені слова, пояснює стилістичну роль авторських неологізмів; усвідомлює важливість стилістичних умінь.</p> <p><i>Діяльнісна складова:</i> учень/учениця встановлює вмотивованість уживання стилістично забарвлених лексичних засобів (неологізмів) у текстах художнього стилю, характеризує стилістичне використання неологізмів у конкретному тексті.</p> <p><i>Ціннісна складова:</i> учень/учениця виявляє жвавий інтерес до лексичного багатства української мови.</p> <p><i>Емоційна складова:</i> учень/учениця висловлює адекватні почуття, відтворені автором у тексті.</p>

Висновки. На сучасному етапі розвитку шкільної освіти акцентується увага щодо переосмислення організації та змісту освітнього процесу на засадах інноваційних технологій. Проектна діяльність застосовується в освітньому процесі як одна з форм активного та продуктивного навчання. Проте навчальне проектування не посідає в шкільній практиці належного місця. Питання реалізації проектної діяльності учнів та підготовки освітян до її активного впровадження в закладах середньої освіти потребують подальшого вивчення.

Література

- Дика Н. М., Глазова О. П. Нова парадигма післядипломної педагогічної освіти: реалізація компетентнісного підходу. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика* (Серія: Педагогічні науки). Випуск № 3–4 (56–57), 2018. С. 14–20. DOI: 10.28925/1609-8595.2018(3-4)1420.
- Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г.Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
- Єрмаков І. Г. Компетентнісний потенціал проектної діяльності. *Проектна діяльність у школі* / упорядн. М. Голубенко. Київ: Шкільний світ, 2006. С. 5–18.
- Життєва компетентність особистості: від теорії до практики: науково-методичний посібник / за ред. І. Г. Єрмакова. Запоріжжя: Центріон, 2005. 640 с.
- Ковальчук В. І. Концепція формування проектної компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*. 2015. Вип. 9. С. 102–122.
- Ковальчук В. І. Формування проектної компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів: концептуальна модель. *Педагогічні науки*. 2015. № 28. С. 26–33.
- Косович О. В. Проектна діяльність як одна з форм інноваційних методичних технологій навчання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2011. Вип. 22. С. 76–78.
- Мірошник С. І. Теоретичні основи навчальної проектної діяльності учнів. *Народна освіта: електронне наукове фахове видання*. 2014. № 2 (23). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2383 (дата звернення: 05.10.2019).
- Онопрієнко О. Проектна діяльність молодших школярів. URL: https://base.kristti.com.ua/wp-content/uploads/2017/09/Proektna_diyalnist.pdf (дата звернення: 05.10.2019).
- Українська мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів: 5–9 класи. *Дивослово*. 2017. № 7–8. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalniprogrami-5-9-klas-2017.html> (дата звернення: 06.10.2019).
- Українська мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів: 10, 11 класи. *Дивослово*. 2018. № 7–8. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv> (дата звернення: 05.10.2019).

References

- Dyka, N. M., Glazova, O. P. (2018). Nova paradyghma pisljadyplomnoji pedaghoghichnoji osvity: realizacija kompetentnisnogho pidkходу [A new paradigm of postgraduate pedagogical education: realization of the competent approach]. *Neperervna profesijna osvita: teorija i praktyka* (Serija: Pedaghoghichni nauky). Vypusk 3–4 (56–57), 14–20. DOI: 10.28925/1609-8595.2018(3-4)1420 (ukr).
- Kremen, V. Gh.(Ed.) (2008). *Encyklopedija osvity [Encyclopedia of Education]*. Kyiv, Ukraine: Jurinkom Inter (ukr).
- Jermakov, I. Gh. (2006). Kompetentnisnyj potencial proektnoji dijalnosti. [Competence potential of project activity]. In M. Gholubenko (Ed.), *Proektna dijalnistij u shkoli* (pp. 5–18). Kyiv, Ukraine: Shkilnyj svit (ukr).
- Jermakov, I. Gh. (Ed.) (2005). *Zhyttjeva kompetentnistj osobystosti: vid teoriji do praktyky: naukovometodychnyj posibnyk [The vital competence of the individual: from theory to practice: a scientific and methodological manual]*. Zaporizhzhja, Ukraine: Centrion (ukr).
- Kovaljchuk, V. I. (2015). Konceptcija formuvannja proektnoji kompetentnosti uchniv zaghaljnoosvitnikh navchalnykh zakladiv [The concept of designing the project competence of students of secondary schools]. *Mystecjka osvita: zmist, tekhnologhiji, menedzhment*, 9, 102–122 (ukr).

- Kovalychuk, V. I. (2015). Formuvannja proektnoji kompetentnosti uchniv zaghaljnoosvitnikh navchalnykh zakladiv: konceptualna modelj [Formation of project competence of students of secondary schools: conceptual model]. *Pedagogichni nauky*, 28, 26–33 (ukr).
- Kosovych, O. V. (2011). Proektna dijalnistj jak odna z form innovacijnykh metodychnykh tekhnologhij navchannja [Project activity as a form of innovative methodological teaching technologies]. *Naukovyj visnyk Uzhgorodskogo nacionaljnogo universytetu. Serija: Pedagoghika. Socialjna robota*, 22, 76–78 (ukr).
- Miroshnyk, S. I. (2014). Teoretychni osnovy navchalnoji proektnoji dijalnosti uchniv [Theoretical foundations of students' educational project activity]. *Narodna osvita: elektronne naukovе fakhove vydannja*, 2 (23). Retrieved from https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2383 (ukr).
- Onoprijenko, O. *Proektna dijalnistj molodshykh shkoljariv [Design activity of younger students]*. Retrieved from https://base.kristti.com.ua/wp-content/uploads/2017/09/Proektna_dijalnist.pdf (ukr).
- Ukrajinsjka mova. Proghrama dlja zaghaljnoosvitnikh navchalnykh zakladiv: 5–9 klasy [Ukrainian language. Program for general educational institutions 5–9 classes]. (2017). *Dyvoslovo*, 7–8. Retrieved from <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalniprogrami-5-9-klas-2017.html> (ukr).
- Ukrajinsjka mova. Proghrama dlja zaghaljnoosvitnikh navchalnykh zakladiv: 10, 11 klasy [Ukrainian language. Program for general educational institutions 10, 11 classes]. (2018). *Dyvoslovo*, 7–8. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv> (ukr).

**ОРГАНИЗАЦИЯ ПРОЕКТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧАЩИХСЯ
ЗАВЕДЕНИЙ ОБЩЕГО СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ НЕОЛОГИЗМОВ**

Дикая Наталья, кандидат педагогических наук, доцент,
заведующая кафедрой методики языков и литературы
Института последипломного педагогического образования,
Киевский университет имени Бориса Гринченко,
проспект Павла Тычины, 22-а, 02152 Киев, Украина, n.dyka@kubg.edu.ua

Глазова Олександра, кандидат педагогических наук, доцент,
доцент кафедры методики языков и литературы
Института последипломного педагогического образования,
Киевский университет имени Бориса Гринченко,
проспект Павла Тычины, 22-а, 02152 Киев, Украина, o.glazova@kubg.edu.ua

В статье освещена проблема организации проектной деятельности учащихся учреждений общего среднего образования в процессе обучения неологизмов. Выделен перспективный путь развития компетентно направленного образования. Отмечено, что проектирование обеспечивает интеграцию разнопредметных знаний и умений с различными видами деятельности, создавая уникальные предпосылки для формирования ключевых компетенций, определенных концепцией Новой украинской школы. Выяснено, что именно проектная деятельность является наиболее оптимальной для изучения в школе лексики, в частности неологизмов, роли и адаптации их в украинском языке.

Отмечено, что проектирование является творческой, инновационной деятельностью, результатом которой должен быть интеллектуальный продукт, который определяется субъективной или объективной новизной, наделенный практической или теоретической ценностью, выполненный в условиях управления и консультирования учителя. Охарактеризован процесс организации работы учащихся над учебным проектом, подано структуру деятельности ученика при выполнении проекта, в частности описано такие составляющие, как мотивационный компонент, определение актуальности проблемы для участников

проекта, етап планування діяльності, колективна вироботка критеріїв оцінки і тому подібне. Акцентовано увагу на необхідності використання інформації з різних джерел. Підкреслено, що ознайомлення учасників з причинами і значенням неперервного поповнення мови новими словами, особливостями використання таких слів в мові, відбувається на уроці з опорою на підручник, посібники, графічні засоби навчання. Виділено дослідно-пошуковий проект як більш цілеспрямований для засвоєння знань про неологізми, по своїй структурі максимально наближений до наукового дослідження.

Зазначено, що проектна діяльність застосовується в освітньому процесі як одна з форм активного і продуктивного навчання, а тому питання реалізації проектної діяльності учасників і підготовки педагогів до її активного впровадження в заклади загальної середньої освіти потребують подальшого вивчення.

Ключові слова: неологізми; методика навчання українській мові; мотиваційний компонент; загальна середня освіта; організація проектної діяльності; проектна технологія; стилістична норма.

ORGANIZATION OF PROJECT ACTIVITY OF STUDENTS OF GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS IN THE PROCESS OF STUDYING NEOLOGISMS

Dyka Natalia, PhD (Pedagogy), Associate Professor,
Head at the Department of Language and Literature, Institute of In-Service Training,
Borys Grinchenko Kyiv University,
22-A, Pavlo Tychyna Avenue, Kyiv, 02152, Ukraine, n.dyka@kubg.edu.ua

Glazova Oleksandra, PhD (Pedagogy), Associate Professor,
Department of Language and Literature, Institute of In-Service Training,
Borys Grinchenko Kyiv University,
22-A, Pavlo Tychyna Avenue, Kyiv, 02152, Ukraine, o.glazova@kubg.edu.ua

The article covers the problem of organizing project activity of students of general secondary education institutions in the process of teaching neologisms. The perspective way of development of competently directed education is singled out. It is emphasized that project activity provides integration of different subject knowledge and skills with different types of activities, creating unique prerequisites for formation of key competences, defined by the concept of the New Ukrainian School. It is found out that project activity is the most optimal for studying vocabulary at school, including neologisms, their role and adaptation in the Ukrainian language.

The criteria for defining the theme of the project are defined. The process of organizing students' work on the educational project is described, the structure of the student's activity during the project implementation is represented, in particular such components as the motivational component, determining the relevance of the problem for the project participants, the stage of activity planning, collective development of evaluation criteria, etc. are described. Emphasis is placed on the need to use information from different sources. It is emphasized that acquaintance of the students with the reasons and importance of continuous updating of the language with new words, peculiarities of using such words in the speech, takes place in the lesson with reference to a textbook, manuals, graphic teaching aids. The research-search project is close as possible to scientific research in its structure. It is distinguished as more expedient for assimilation of knowledge about neologisms.

It is noted that project activity is used in the educational process as a form of active and productive learning, and therefore the issues of implementation of project activity of students and preparation of educators for its active implementation in general secondary education institutions require further study.

Key words: general secondary education; motivational component, neologisms; project technology; organization of project activity; stylistic norm; teaching methods of Ukrainian language.

Стаття надійшла до редакції 05.10.2019

Прийнято до друку 31.10.2019